

KAZNIVA DEJANJA ZOPER GOSPODARSTVO

1. A je delal v raziskovalnem oddelku podjetja. V podjetju so imeli dogovor, da podjetje lahko uporablja raziskovalne dosežke svojega raziskovalnega oddelka, ljudem, ki so na posameznem projektu delali, pa pripada, poleg rednega osebnega dohodka, še poseben dodatek, ki je odvisen od prispevka posameznika in uporabnosti raziskovalnega projekta v proizvodnji. Nekoč je A samostojno razvil postopek, s katerim je za več kot eno tretjino zmanjšal proizvodne stroške nekega proizvoda. Podjetje je uvedlo nov način proizvodnje in kmalu postalo veliko uspešnejše od konkurentov.

A je poleg osebnega dohodka sicer dobil poseben dodatek, vendar ta po njegovem mnenju ni ustrezal pomenu in uspešnosti njegovega odkritja. Zaradi tega je navezal stik s konkurenčno firmo v tujini in ji prodal svoje odkritje.

Kaj je storil A? Njegovo ravnanje pravno opredelite!

2. A je bil zaposlen v podjetju kot delovodja. Čez nekaj let je pustil službo in odprl obrt. Proizvajal je enake proizvode kot podjetje, v katerem je prej delal. Pri proizvodnji je uporabljal recepte, ki jih je kot delovodja izvedel v podjetju.

Kaj je s tem storil A? Njegovo ravnanje pravno opredelite!

3. A je bil direktor v podjetju X, njegova žena pa je imela obrt. Ko je podjetje razpisalo natečaj in zbiralo ponudbe, je ženi povedal, kakšna je najboljša ponudba, tako da je sama lahko oblikovala boljšo ponudbo in s tem dobila posel.

Kaj je storil A? Njegovo ravnanje pravno opredelite!

4. A je hotel izvedeti, kako v farmacevtski tovarni izdelujejo nek preparat. Vprašal je B-ja, ki ga je že dalj časa poznal, če mu lahko to pove. B mu je odgovoril, da mu ne more povedati, ker tega ne ve, poleg tega pa je to poslovna skrivnost. A ga je vprašal, po čem sklepa, da gre za poslovno skrivnost. B mu je odgovoril, da gre gotovo za poslovno skrivnost, saj jo skrbno varujejo in zanjo vedo samo direktor, vodja razvojnega oddelka in vodja proizvodnje.

A je vedel, kdo je vodja proizvodnje in se je odločil, da bo skrivnost izmamil iz njega. Nekega deževnega dne je z avtomobilom in s sodelavcem ob koncu delovnega časa prišel pred tovarno in počakal vodjo proizvodnje. Ponudil mu je, da ga lahko odpelje domov, tako da ne bo moker. Vodja proizvodnje je ponudbo sprejel. A in njegov sodelavec pa ga nista odpeljala domov, temveč v A-jevo stanovanje in ga začela spraševati, kako v njihovi tovarni izdelujejo preparat. Vodja proizvodnje jima je odgovoril, da je to poslovna skrivnost, ki jima je ne sme izdati. A in sodelavec sta mu ponudila visoko nagrado, če jima izda skrivnost, vendar je vodja proizvodnje to odločno odklonil. Takrat sta ga A in sodelavec zgrabila, zvezala in začela mučiti. Po več urah mučenja je vodja proizvodnje klonil in jima izdal skrivnost. A je skrivnost za veliko vsoto prodal lastniku konkurenčne firme, ki je vedel, na kakšen način je A prišel do skrivnosti.

Ocenite in pravno opredelite vlogo vseh vpletenih!

5. A je zahteval od B, ki je delala kot tajnica generalnega direktorja v nekem podjetju, naj mu pove, kako potekajo pogovori s firmo v tujini. Predvsem ga je zanimalo, kakšna je ponudba tuje firme. Ker mu B tega ni hotela povedati, ji je zagrozil, da bo, če mu ne pove tega, kar hoče izvedeti, njenemu zaročencu razkril, kakšno je bilo njeno prejšnje življenje. B je vedela, da bi jo zaročenec zapustil, če bi mu A povedal, kakšno je bilo njeno prejšnje

življenje, zato je klonila in A-ju povedala vse, kar je hotel vedeti. A je podatke za veliko vsoto denarja posredoval konkurenčni firmi v tujini.

Kako presoimate ravnanje A in B? Njuno ravnanje pravno opredelite!

6. Gostilničar je od kmetov odkupoval vino. To vino je izdatno zalil z vodo in ga prodajal kot odprto vino brez kontroliranega porekla.

Pravno opredelite gostilničarjevo ravnanje!

7. A in B sta iz vode, sladkorja in kemikalij delala vino. To vino sta kot naravno vino brez kontroliranega porekla prodajala gostilničarjem.

Pravno opredelite njuno ravnanje!

8. Lastnik gostilne, ki je zaslovela po specialitetah iz divjačine, je kot divjačino prodajal tudi meso različnih domačih živali. To je delal na tak način, da je meso domačih živali dajal v paco skupaj z divjačino tako, da se je meso domačih živali navzelo vonja in okusa divjačine. Na tak način si je pridobil veliko premoženjsko korist.

Pravno opredelite ravnanje lastnika gostilne!

9. Lastnik zasebne trgovine s tekstilnimi izdelki je v izložbi trgovine izobesil napis "UGODNO", čeprav cene izdelkov v njegovi trgovini niso bile nič manjše kot drugod oziroma so bile cene nekaterih izdelkov celo višje. Eden od kupcev, ki se je čutil prevaranega, je vložil ovadbo zaradi kaznivega dejanja preslepitve kupcev po tretjem odstavku 232. člena KZ - 1. V postopku se je lastnik trgovine zagovarjal, da ni storil nobenega kaznivega dejanja, saj nikjer ni objavil, da je nakup v njegovi trgovini ugoden za kupce in potemtakem napis "UGODNO" lahko pomeni, da je nakup ugoden zanj kot lastnika trgovine.

Kako presoimate takšen zagovor? Svoje stališče utemeljite!

10. Mladoletnica A ni bila zadovoljna s svojo zunanostjo. Nekoč je po televiziji videla reklamo za kozmetiko, ki jo je predstavljala zelo lepa manekenka. Kozmetiko so ponujali z besedami: "Postanite tako lepi in privlačni tudi Vi". Mladoletnica, ki si je želela biti lepa in privlačna, je več kot eno leto kupovala in uporabljala omenjeno kozmetiko. Ker po preteku tolikšnega časa njena zunanost ni bila nič lepša, je odšla k državnemu tožilcu in vložila ovadbo zaradi preslepitve.

Kako presoimate primer? Svoje stališče obrazložite!

11. Točaj v pivnici je polnil vrčke s pivom tako, da nikoli ni natočil toliko, kot bi moral. Ker gostje tega večinoma niso opazili ali pa vsaj niso protestirali, je postajal vedno bolj drzen. Nekoč pa je naletel na gosta, ki mu ni bilo vseeno. Ta gost je poklical točaja in mu rekel, da je v pivu las, točaj pa mu je odvrnil, da to ni las, temveč črtica, ki označuje, do kod mora biti natočena pijača. Na takšno pojasnilo mu je gost mirno rekel, naj mu torej natoči toliko piva, kot ga je plačal. Točaj se je sicer razburil in gostu rekel, kaj si misli, da je, vendar se je le vdal in dotočil manjkajoče pivo. Ko so drugi gostje videli, kaj se je zgodilo, so prišli k temu gostu in mu povedali, da je takšno točenje v tem lokalni stalna praksa. Gost pa je bil v resnici tržni inšpektor in je zoper točaja vložil ovadbo.

Za katero kaznivo dejanje je inšpektor ovadil točaja?

12. A, branjevka na trgu, je nagovorila svojega prijatelja orodjarja, da ji je napravil uteži, ki so bile 10 % lažje od pravih. Te uteži je potem uporabljala pri prodaji blaga na trgu.

Kako presoimate ravnanje A in orodjarja?

13. Mesar A je zaslovel kot matematični genij. Še preden je dal meso na tehtnico, je že povedal, kakšna je cena. Takšno ravnanje je prišlo na ušesa inšpektorjem, ki so se odločili, da si poslovanje mesarja A ogledajo. Pristojni inšpektor, ki mu je bil primer zaupan, je ugotovil, da mesar ni le neverjetno hiter računar, temveč strankam prodaja tudi meso slabše kvalitete kot meso ustrezne kvalitete. Ko je zbral dovolj dokazov, je zoper mesarja vložil ovadbo.

Za katero kaznivo dejanje oziroma dejanja je inšpektor ovadil mesarja?

14. Delavec na bencinski črpalki je ugotovil, da je za vdihovanje bencinskih hlapov premalo plačan. Sklenil je, da si bo pomagal sam. Vsak dan si je vzel 0,5 % dnevnega izkupička in si kar dobro opomogel.

Pravno opredelite ravnanje delavca na črpalki!

15. Blagajnik podjetja X si je hotel kupiti nov avto. Ker njegovi dohodki niso zadoščali, si je začel prisvajati določen del dnevnega izkupička. Njegov namen je bil, da si bo denar prisvajal toliko časa, da si bo kupil avto, potem pa bo nehal. Ko si je kupil avto in si ni zadržal običajnega zneska, je nekdo vprašal, kako to, da so imeli tako velik izkupiček. Blagajnik se je ustrašil, da ga bodo odkrili in si je še naprej prilaščal določen del izkupička. Ko so ga povsem po naključju odkrili, so ugotovili, da si je prilastil takšno vsoto denarja, da je treba njegovo ravnanje opredeliti po četrtem odstavku 209. člena KZ - 1. V postopku je blagajnik priznal dejanje, ugovarjal pa je pravni kvalifikaciji, češ da je bil njegov namen pridobiti si premoženjsko korist samo do določenega zneska, ne pa v takšnem znesku, kot si ga je dejansko prisvojil, saj je po pridobitvi zneska, ki ga je imel v naklepu, denar jemal tako rekoč proti svoji volji, ker se je bal, da ga bodo odkrili, če bo naenkrat prenehal jemati denar.

Kako presoimate blagajnikov zagovor? Svoje stališče obrazložite!

16. A-jevo dekle je delalo v veleblagovnici. Kadar je delalo dekle v popoldanski izmeni, je A prihajal pred trgovino in počakal na dekle. Čez nekaj časa so A-ja poznale vse dekletove sodelavke in so mu dovolile, da je prišel v trgovino skozi vhod za uslužbence in v prostoru za osebje počakal na dekle. Nekega večera, ko je čakal dekle, so iz centrale sporočili, da sta kurir in njegov spremljevalec, ki sta zadolžena, da nosita denar v trezor, zadržana in ne moreta priti. Poslovodkinja se je bala pustiti dnevni izkupiček brez ustreznega varstva in je prosila A-ja, če bi denar v trezor lahko odnesla on in njegovo dekle. A je v to privolil. Poslovodkinja mu je izročila dnevni izkupiček in z dekletom sta odšla. Denarja pa nista odnesla v trezor, temveč sta se odpravila na dopust in sta ves denar porabila.

Kaj sta storila A in njegovo dekle? Njuno ravnanje pravno opredelite!

17. A je delal kot skladiščnik v veleblagovnici. Bil je vodja skladišča z živili. Iz skladišča je pogosto jemal različna živila in si jih prilaščal. Enkrat pa je iz skladišča tehničnega blaga, ki ga je vodil njegov kolega, vzel videorekorder in si ga prilastil.

Pravno opredelite A-jevo ravnanje!

18. A je bil zaposlen kot voznik kamiona v trgovski organizaciji. Njegovo delo je bilo razvažanje blaga iz centralnega skladišča v posamezne prodajalne. A je s kamiona večkrat vzel blago in si ga prilastil.

Pravno opredelite A-jevo ravnanje!

19. A je bil zaposlen pri zasebnem obrtniku. V delavnici je jemal material in si ga prilaščal.

Pravno opredelite A-jevo ravnanje.

20. A je bil zaposlen kot carinik. Pogosto je jemal predmete iz zaseženega blaga in si jih prilaščal.

Pravno opredelite A-jevo ravnanje!

21. Zasebni obrtnik A je imel med številnimi dejavnostmi registrirano tudi trgovino z gradbenim materialom. Vedel je, da ima banka dve vrsti kreditov za stanovanjsko izgradnjo. Za tako imenovane "dokumentarne kredite", za katere je bilo treba predložiti določene dokumente (npr. račun o nakupu gradbenega materiala), je bila bistveno ugodnejša obrestna mera kot za kredite, pri katerih ni bilo treba predložiti nikakršnih dokumentov, ki bi dokazovali, da je kredit porabljen v skladu z namenom. A je navezal stik s prosilci za kredit in dogovorili so se, da bodo poslovali na naslednji način: prosilci bodo zaprosili za dokumentarni kredit, A jim bo izdal lažni račun o nakupu gradbenega materiala in banka jim bo odobrila kredit po ugodnejši obrestni meri. Na podlagi lažnega računa bo banka nakazala A-ju znesek kredita, A si bo za uslugo vzel določen procent, preostalo gotovino pa bo izročil kreditojemalcem, ki bodo denar porabili po lastni želji in seveda vrnil banki kredit z ustreznimi obrestmi. Res so poslovali na tak način in A je več kot sto ljudem omogočil, da so prišli do kredita pod ugodnejšimi pogoji, kot so bili upravičeni. S svojimi uslugami si je A pridobil veliko premoženjsko korist.

Pravno opredelite ravnanje A-ja in kreditojemalcev!

22. A si je kot blagajnik prilaščal del izkupička. Da bi to prikril, je priredil in ustrezno popravil dokumentacijo o blagajniškem poslovanju.

Pravno opredelite A-jevo ravnanje!

23. A je kot uradna oseba prijatelju B-ju izdal potrdilo, da izpolnjuje vse pogoje za opravljanje obrti, čeprav je vedel, da A za opravljanje te obrti nima ustrezne izobrazbe. B je na podlagi tega potrdila dobil obrtno dovoljenje in se tudi v vseh poslovnih ponudbah predstavljal kot obrtnik z ustrezno izobrazbo.

Pravno opredelite ravnanje A-ja in B-ja!

24. Zasebni obrtnik A je v davčni napovedi prijavil bistveno manjši dohodek, kot ga je zares imel. Da bi bila prijava bolj verjetna, je priložil lažne račune o nakupu materiala.

Kaj je storil A? Njegovo ravnanje pravno opredelite!

25. Glavni računovodja v podjetju je po nalogu direktorja osnoval črni fond. Sredstva iz neregistrirane dejavnosti je deloma nakazoval v črni fond, deloma pa na svoj in direktorjev zasebni račun. Da bi takšno poslovanje prikril, je moral popraviti nekatere poslovne listine. Vedel je, da v podjetju tega ne bo nihče odkril, kontrola SDK pa bi takšno poslovanje lahko odkrila. Inšpektorju SDK, ki je odkril, da poslovanje ni potekalo v skladu s predpisi, je ponudil veliko vsoto, če to zamolči. Inšpektor je ponujeno vsoto sprejel in izdal odločbo, s katero je ugotovil, da je bilo vse finančno poslovanje v skladu z zakonom.

Pravno opredelite ravnanje vseh vpletenih!

26. Zasebnik A je v tujini kupil veliko količino solarnih kalkulatorjev in jih pretihotapil v Slovenijo. Prijatelja B je nagovoril, naj odpre obrt in nastopi v vlogi dobavitelja kalkulatorjev podjetju X, v katerem je bil zaposlen A-jev prijatelj C. B je res odprl obrt in nastopil v vlogi ponudnika oziroma dobavitelja kalkulatorjev, čeprav je bil dejanski dobavitelj A. B je izstavil fakturo za računalnike in podjetje mu je nakazalo denar. B je obdržal 10 % gotovine, ostalo pa je izročil A-ju. Podjetje je kalkulatorje z dobičkom prodajalo naprej. C, ki

je imel položaj vodilnega delavca v podjetju, je vedel, da je dejanski dobavitelj A in da je faktura, ki jo je izstavil B, lažna.

Kako presojate ravnanje A-ja, B-ja in C-ja? Njihovo ravnanje pravno opredelite!

27. A, poslovodja v podjetju Y, je napeljeval prijatelja obrtnika, naj izda lažno fakturo. Obrtnik je sicer izdal fakturo, vendar kasneje do realizacije posla ni prišlo.

Pravno opredelite ravnanje A-ja in obrtnika!

ODGOVORNOST PRAVNIH OSEB ZA KAZNIVA DEJANJA

1. Diplomirani biolog A je ob poti, kjer so otroci hodili v šolo, opazil okrasno drevo, ki je rodilo plodove, ki so bili zelo podobni jabolkom. A, ki je bil dober poznavalec botanike, je vedel, da so ti plodovi zelo strupeni. Pisal je občinskemu svetu in predlagal, naj drevo odstranijo ali vsaj ustrezno zaščitijo, da se kakšen otrok ne bi zastrupil s plodom, ki bi ga zamenjal za jabolko. Na seji občinskega sveta so pismo prebrali in nekateri svetniki so se na račun tega celo norčevali. Prevladalo je stališče, da sporno drevo tam raste že več kot dvajset let in se nikoli ni nič zgodilo, zato ne predstavlja nevarnosti in občinski svet ne bo ukrenil ničesar. Svetniki, ki so se zavzeli za to, da bi vendarle kaj ukrenili, so bili v veliki manjšini. Župan je bil najbolj glasen in se je pridušal, da on že ne bo ukrenil ničesar.

Že nekaj dni po seji občinskega sveta so se trije prvošolski otroci najedli plodov spornega drevesa. Dva sta zaradi zastrupitve umrla, tretjega pa so rešili.

Kako presojate primer? Svoje stališče obrazložite.

2. Gradbeno podjetje se je prijavilo za gradnjo izredno zahtevnega dela avtoceste. Statistiki so izračunali, da je pri tako zahtevni gradnji, kljub izjemnim varnostnim ukrepom pri delu, neizogibno, da bo prišlo do smrti najmanj petih delavcev. Kljub temu podatku je vodstvo podjetja vztrajalo pri prijavi za gradnjo. Ker je bilo to gradbeno podjetje edino, ki je vztrajalo pri prijavi, je dobilo gradnjo tega dela avtoceste. Pri gradnji je, kljub vsem varnostnim ukrepom, zaradi nesreč pri delu umrlo šest delavcev.

Ali bi gradbeno podjetje lahko kazensko odgovarjalo za smrt teh šestih delavcev, saj je mogoče trditi, da je vodstvo podjetja v nastanek takšne posledice privolilo? Svoje stališče obrazložite.

3. A je bil zaposlen v podjetju kot delovodja. Ko je šlo podjetje v stečaj, je odprl obrt in začel proizvajati dva proizvoda, ki ju je podjetje proizvajalo na podlagi licence patenta iz tujine, čeprav si sam ni pridobil licence za uporabo tujega patenta.

Ali bi poleg A-ja za kaznivo dejanje neupravičene uporabe tujega izuma ali topografije po prvem odstavku 234. člena KZ-1 lahko odgovarjala tudi pravna oseba? Svoje stališče obrazložite.

4. Voznik avtobusa A je povzročil prometno nesrečo, v kateri je pet otrok izgubilo življenje. V kazenskem postopku so ugotovili, da so vozniki v tem prevozniskem podjetju pogosto vozili dalj časa, kot to dovoljujejo predpisi.

Ali bi po vašem mnenju poleg voznika avtobusa lahko za kaznivo dejanje odgovarjala tudi pravna oseba? Svoje stališče obrazložite.